

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

จากผลการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย บนเส้นทางวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงใหม่ได้ผลสรุปดังนี้

5.1.1) ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทยบนเส้นทางวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงใหม่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวมีทั้งเพศชายและเพศหญิงจำนวนไม่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่สถานภาพโสด โดยมีทุกระดับอายุ การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และต่ำกว่าปริญญาตรีนั้น

มีอัตราการรายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท และต่ำกว่า 5,000 บาท ซึ่งอาชีพเป็นนักเรียน นักศึกษา รวมถึงลูกจ้าง (รัฐ, เอกชน) ที่มีสถานที่พักอาศัยอยู่ในภูมิลำเนาจังหวัดเชียงใหม่และต่างจังหวัด ลักษณะการมาท่องเที่ยวนิยมมากันเป็นครอบครัวและกลุ่มเพื่อนฝูง

5.1.2) พฤติกรรมในด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย บนเส้นทางวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงใหม่ นักท่องเที่ยวมีความตั้งใจมาเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวโดยตรงเป็นส่วนใหญ่ มีทั้งมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกและเคยมามากกว่า 1 ครั้ง โดยเหตุผลที่สำคัญของการมาท่องเที่ยวเพื่อต้องการให้ได้รับความรู้และท่องเที่ยวเพื่อความสวยงามเป็นหลัก นักท่องเที่ยวมองว่าการเข้าชมสถานที่ที่ไม่มีความแออัดในการเข้าชม ใช้ระยะเวลาในการเยี่ยมชมสถานที่ 1-3 ชั่วโมงเป็นอย่างน้อย และนักท่องเที่ยวนำรถยนต์ส่วนบุคคลมาเองเพราะทำให้สะดวกในการเดินทาง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่าอัตราค่าเยี่ยมชมนั้นเหมาะสมสำหรับการเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง สถานที่ที่นักท่องเที่ยวชาวไทยรู้จักและถือว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวลำดับต้นๆที่นักท่องเที่ยวชาวไทยได้เลือกมาเยี่ยมชม คือวัดพระธาตุดอยสุเทพ ดอยอินทนนท์ ในขณะที่สถานที่อื่นๆ นักท่องเที่ยวชาวไทยรู้จักค่อนข้างน้อยมากจึงไม่นิยมมาท่องเที่ยวเท่าใดนัก

แสดงให้เห็นว่าข้อมูลพื้นฐานการมาท่องเที่ยวและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวนั้น เป็นไปในรูปแบบที่พัฒนาจากโมเดลของ Howard-Nicosia ที่อธิบายพฤติกรรมนักท่องเที่ยวว่าเป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้ง 4 ประการ ตามที่ชม็อล (Schmoll, 1977, อ้างใน Cooper et al 1993) ได้เสนอไว้ คือ แรงจูงใจ (Motivation) ความปรารถนา (Desires) ความจำเป็น (Needs) ความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งสรุปความรวมได้ 2 องค์ประกอบได้แก่

1) ตัวแปรภายในตัวของนักท่องเที่ยวแต่ละคน เช่น บุคลิกภาพ ทักษะคติ ค่านิยม

2) ตัวแปรภายนอกในตัวนักท่องเที่ยว เช่น การโฆษณา เอกสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวต่างๆ คุณลักษณะต่างๆของการท่องเที่ยว เช่น ระยะเวลา ในการเข้าถึงราคา หรือ ความเชื่อมั่นในการนำเที่ยว เหล่านี้ล้วนเป็นความสำคัญของผลกระทบของการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการตัดสินใจขั้นสุดท้ายในการซื้อหรือไม่ซื้อสินค้าทางการท่องเที่ยว

5.1.3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยทางวัฒนธรรมด้านสถานที่และการบริการ เกี่ยวพันกับ “มโนทัศน์” ที่มาจากการท่องเที่ยวแต่ละสถานที่บนเส้นทางวัฒนธรรมคือ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่ พิพิธภัณฑ์และศูนย์ข้อมูลเวียงกุมกาม วัดพระธาตุดอยสุเทพและพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ ในมุมมองของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเอง ในมุมมองนักท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนบริเวณที่ตั้งสถานที่ และในมุมมองนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยววนั้น

1) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้าเยี่ยมชม พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่ พิพิธภัณฑ์และศูนย์ข้อมูลเวียงกุมกาม เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเข้าชมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของชาติบ้านเมืองซึ่งเป็นแหล่งความรู้รวมถึงแหล่งโบราณคดีที่มีความรุ่งเรืองมายาวนานในอดีต แต่ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวไม่ได้เข้าใจถึงความเป็นมาเป็นไปได้อย่างลึกซึ้งเนื่องจากเป็นคนรุ่นหลังที่ได้รับอิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมจากตะวันตกมากก่อนข้างมาก นักท่องเที่ยวมองข้ามคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมที่ผสมผสานของความเป็นประเทศไทยและไทยล้านนา นักท่องเที่ยวมีทั้งเพศหญิงและชาย หลากหลายวัย หลากหลายอาชีพ นักท่องเที่ยวชาวไทยในอดีตนั้น ไม่ได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ ต่อสู้เพื่อรักษาบ้านเมืองในอดีตของประเทศด้วยตนเอง และอีกส่วนหนึ่งได้มองสถานที่ท่องเที่ยวนี้เป็นประวัติศาสตร์ของประเทศชาติในส่วนเฉพาะกลุ่มชนของชาวล้านนา ซึ่งถูกกลืนเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทยมานานแล้วจากอดีต จึงไม่ได้มองเห็นถึงคุณค่าอย่างลึกซึ้งของศิลปวัฒนธรรมที่ผสมผสานของไทยล้านนา แสดงให้เห็นว่าการเข้าถึงเส้นทางวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเป็นไปในลักษณะเท่าเดิม คือไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้นอย่างควรจะเป็น เพื่อการรวมความเป็นชาติไทยให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกันอย่างเป็นเอกภาพอย่างสมบูรณ์ โดยจะเห็นได้ว่าสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เริ่มมีการประชาสัมพันธ์ได้ไม่นานเท่าใดนัก ปัจจุบันได้มีการประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้นสืบเนื่องมาจากกระแสการท่องเที่ยวที่เริ่มรณรงค์ให้ท่องเที่ยวไทยและเน้นวัฒนธรรมไทย จึงเกิดการมองเห็นถึงการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ควรอนุรักษ์และส่งเสริมเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน รวมถึงเริ่มเห็นความสำคัญของการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นคนไทยกันเองหรือชาวต่างชาติก็ตามไม่มาก

เท่าที่ควร ในการมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของนิธิ เอียวศรีวงศ์ (2536) ระบุเรื่อง ชาตินิยมและเมืองไทย ในแบบเรียนประถมศึกษาสรุปว่า แบบเรียนไทยในสมัยนี้ ยังคงรักษาและถ่ายทอดจิตสำนึกชาตินิยม การศึกษาในภาคบังคับและแบบเรียนเป็นปัจจัยในการผลิตซ้ำวาทกรรม อันเป็นรากฐานของโครงสร้างทางสังคม แม้นักท่องเที่ยวในพื้นที่บางส่วนจะให้ความสนใจประวัติศาสตร์ในอดีตของประเทศชาติมากพอสมควร เพราะได้ศึกษาอย่างลึกซึ้งมา จึงเกิดความรู้สึกผูกพันในการก่อเกิดเป็นความชาติได้มากกว่า แต่ก็ไม่มากพอที่จะดูแลและส่งเสริมได้อย่างที่ใจต้องการ การจะสร้างให้สถานที่ท่องเที่ยวในลักษณะนี้ให้เป็นที่น่าสนใจและน่าท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ทั้งคนในพื้นที่ คนในชุมชน และสำนักที่ติของประชาชนชาวไทยที่จะต้องบูรณะ ปรับปรุงสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์เพื่อต่อยอดให้ลูกหลานเห็นความสำคัญกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่แสดงออกถึงความเป็นชาติบ้านเมืองของเราในอนาคตต่อไป

2) นักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมวัดพระธาตุคอกยสุเทพนั้น มีมุมมองเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือแสดงถึงการประสบความสำเร็จในการท่องเที่ยวเชิงศาสนาอย่างเห็นได้ชัดเจน ในตนเองสำหรับสถานที่แห่งนี้ นั่นคือผลของการประชาสัมพันธ์มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก เพื่อจะได้มาท่องเที่ยวและนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านเมืองชาวเชียงใหม่ โดยใช้สื่อในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ และการบอกปากต่อปากของนักท่องเที่ยวเองอีกประการหนึ่ง ประเทศไทยเราเป็นประเทศที่มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติและเป็นหลักในการดำรงชีวิต ปรัชญาทางเศรษฐศาสตร์ยอมรับว่ามนุษย์มีความต้องการไม่จำกัดแต่ทรัพยากรมีจำกัด จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มากมายเพื่อมาจัดการกับปัญหานี้ ซึ่งการมองปัญหาพื้นฐานของมนุษย์ไปตรงกับพุทธศาสนาที่ได้กล่าวไว้มากมายเช่นกัน จึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจที่ศาสนาจะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นตามลำดับเพื่อเป็นการยึดเหนี่ยวจิตใจและขัดเกลากจิตใจเป็นที่พึงของพุทธศาสนิกชนอย่างไม่ต้องสงสัย นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวได้รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติและเป็นหลักในการดำรงชีวิตอยู่แล้ว ตั้งแต่เกิดมาก็ได้รับการอบรมสั่งสอนถึงความถูกต้อง บุญบาป ปัจจัยที่ถูกกำหนดทั้งหลายจึงไม่มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆเลย ลักษณะการมาท่องเที่ยวนิยมมาสักการะไหว้บูชาพระธาตุคอกยสุเทพ และนักท่องเที่ยวเห็นถึงคุณค่าของชุมชนละแวกนั้นเป็นอย่างยิ่งโดยมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพึ่งพากันระหว่าง Demand และ Supply เนื่องจากนักท่องเที่ยวซึ่งมีความต้องการจะไปกราบนมัสการไหว้บูชาพระ บณคอกยสุเทพ และชุมชนจึงตอบสนองในรูปแบบของการขายของเพื่อเป็นรายได้สำหรับตนเองและครอบครัว นอกจากนี้ผลของการประชาสัมพันธ์ก็มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักเพื่อจะได้มาท่องเที่ยวและนมัสการ

สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านเมืองชาวเชียงใหม่ โดยใช้สื่อในด้านต่างๆไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ และการบอกปากต่อปากของนักท่องเที่ยวเองอีกประการหนึ่ง อย่างที่เห็นได้ว่าประเทศไทยเราเป็นประเทศที่มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ถึงแม้วัดต่างๆในประเทศจะมีมากมายหลายแห่ง แต่วัดพระธาตุดอยสุเทพที่ถือเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดได้รับความนิยมเป็นอันดับต้นๆในการมาเยี่ยมชมเพื่อนมัสการและท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาทางเศรษฐศาสตร์และปรัชญาทางพุทธศาสนาของ พิศมัย สอนบุญมี (2537) ระบุว่า จุดเริ่มต้นที่มีความสอดคล้องกันคือ ปรัชญาทางเศรษฐศาสตร์ยอมรับว่ามนุษย์มีความต้องการไม่จำกัดแต่ทรัพยากรมีจำกัด จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มากมายเพื่อมาจัดการกับปัญหานี้ ซึ่งการมองปัญหาพื้นฐานของมนุษย์ไปตรงกับพุทธศาสนาที่ได้กล่าวไว้มากมายเช่นกัน โดยเฉพาะปัญหาต่างๆของโลกในปัจจุบันทั้งเหตุการณ์ทางการเมือง สภาพภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนไป จึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจที่ศาสนาจะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นตามลำดับเพื่อเป็นการยึดเหนี่ยวจิตใจและขัดเกลาจิตใจเป็นที่พึงของพุทธศาสนิกชนอย่างไม่ต้องสงสัย แสดงถึง “มโนทัศน์” ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างเป็นเอกภาพบนเส้นทางของพระพุทธศาสนาเพื่อบูชาเส้นทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทยสืบต่อไป

3) นักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์มีมุมมองไปในทิศทางเดียวกันคือ การแสดงออกถึงความจงรักภักดีในสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสิ่งที่สร้างความภาคภูมิใจไม่น้อยแก่ตนเอง ในฐานะที่เป็นประชาชนคนไทยที่อยู่ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร การเคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งคนไทยทั่วประเทศทราบถึงและเข้าใจลึกซึ้งสำหรับเหตุผลข้อนี้เป็นอย่างดี ถือได้ว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความสนใจที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้นและเป็นเอกภาพอย่างสมบูรณ์ สังเกตได้จากเหตุการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันพระมหากษัตริย์ไทยยังทรงเป็นศูนย์รวมเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนคนไทยให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเสมอ เห็นได้ว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์แห่งนี้ นิยมมาท่องเที่ยวเพื่อชื่นชมพืชพันธุ์ธรรมชาติแปลกตาสวยงาม รวมถึงบรรยากาศในเขตพระราชฐานก็ถือว่าเพียงพอเป็นที่สุดแล้วที่มีโอกาสเข้าเยี่ยมชมพระบารมีในความรู้สึกของคนไทย ในขณะที่เดียวกันก็ได้มองเห็นความสำคัญของชุมชนในบริเวณดังกล่าว ที่ดูแลบำรุงรักษาเขตพระราชฐานและพืชพันธุ์ต่างๆ เพื่อตอบแทนถึงพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อชุมชน ในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนในบริเวณพื้นที่ เหตุผลที่กล่าวมาสอดคล้องกับงานของ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2009) ที่เสนอว่าสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานมาตั้งแต่ครั้งราชาธิปไตย มีสถานะสูงส่งทั้งทางศาสนาและสังคม มีนิติราชประเพณีที่มีมายาวนานแต่ก็มีความใกล้ชิดกับประชาชน และเป็นที่เคารพรักของประชาชนอย่างยิ่งเพราะพระราชกรณียกิจนานัปการที่ทรงประกอบเพื่อประชาชน

ในประเทศ อันแสดงความยินดีและความต่อเนื่องของประวัติศาสตร์ของชาติ มีรับสั่งด้วยภาษาสามัญกับประชาชนของพระองค์ในถิ่นทุรกันดาร ที่คนธรรมดาทั่วไปไม่ยอมไป โครงการต่างๆ ที่ทรงริเริ่มและทำทั่วประเทศกว่า 3,000 โครงการที่ไม่เคยมีพระมหากษัตริย์พระองค์ใดในประเทศอื่นทรงทำก็เกิดขึ้นเพราะความใกล้ชิดกับประชาชนนี้เอง สายสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์ไทยกับประชาชนคนไทยจึงมีลักษณะพิเศษ ที่ไม่ใช่ความสัมพันธ์ธรรมดาระหว่างประมุขของรัฐที่เป็นสถาบันการเมืองกับประชาชนเจ้าของอำนาจอธิปไตย แต่เป็นสายสัมพันธ์พิเศษที่มีลักษณะยากแก่ความเข้าใจของคนต่างชาติ ต่างภาษา รวมถึง ชาตินิทร์ กรีวิเชียร (2519) ยังได้ระบุว่าพระมหากษัตริย์ของไทยทรงเป็นศูนย์รวมแห่งความสามัคคีและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ ทรงเป็นศูนย์รวมแห่งราชการแผ่นดินทั้งมวล และทรงเป็นศูนย์รวมแห่งวิทยาการระดับชาติเป็นหนึ่งในสามสถาบันหลัก ย่อมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวและจุดรวมของชนทั้งมวล อันก่อให้เกิดความสามัคคีและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในประเทศชาติ ในการเถิดทูนพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นประมุขของประเทศในจุดสูงสุด ส่งต่อถึงสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันทำให้เกิดความจงรักภักดีและปลาบปลื้มทุกครั้งที่ได้เยี่ยมชม

ในแท้ที่จริงแล้วสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงใหม่ ยังมีอีกหลายสถานที่ที่มีความสำคัญที่แสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของ ชาติ ศาสนารวมถึงพระมหากษัตริย์ แต่ไม่ได้มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ทำให้นักท่องเที่ยวในส่วนจังหวัดอื่นๆ อาจยังไม่รู้จักสถานที่ที่น่าท่องเที่ยวทางเชิงวัฒนธรรมเท่าที่ควร สถานที่ที่ให้ความรู้และประสบการณ์ต่อยอดทางความคิด เพื่อให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าว เพื่อชักจูงนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้มาท่องเที่ยวในประเทศไทยได้อีกเป็นจำนวนมาก โดยต้องมีการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวอดนียมอย่างยั่งยืน ในส่วนของมโนทัศน์ที่แฝงอยู่ในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการวิจัยครั้งนี้ ถือได้ว่าในแง่ของสถาบันศาสนา และพระมหากษัตริย์เป็นการยืนยันถึงความมั่นคงในสถาบันทั้งสองได้เป็นอย่างดี แต่ในส่วนของสถาบันชาติ นั้น โดยประวัติศาสตร์ของเราไม่ได้เกิดการสูญเสียดินแดนประเทศไทย หรือมิได้ตกเป็นเมืองขึ้นเหมือนในประเทศอื่นๆ ในสมัยสงครามโลก การเป็นหนึ่งเดียวกันของความเป็นชาติอาจไม่ลึกซึ้ง ไม่มีแรงผลักดันในความรักชาติ ความเป็นหนึ่งเดียวกันได้อย่างแท้จริง โดยสังเกตได้จากเหตุการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน ที่ยังไม่มีความเป็นเอกภาพส่งผลต่อภาพรวมของการท่องเที่ยวไม่เฉพาะต่อสถานที่ท่องเที่ยวบนเส้นทางวัฒนธรรมยังมีผลต่อการท่องเที่ยวโดยรวมอีกด้วย นั่นแสดงถึงเราต้องลุกขึ้นมาทำการส่งเสริมปลูกจิตสำนึกในความเป็นประวัติศาสตร์ชาติไทย ส่งเสริมให้เห็นคุณค่าทางพุทธศาสนา สร้างความเข้าใจ รวมถึงสถาบันที่คนไทยเถิดทูนรักษาไว้ตราบเท่าทุกวันนี้ สิ่งเหล่านี้ซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนเราในภาวะที่โลกเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้านจิตใจ

วัตถุ สภาพอากาศ ก็ถือเป็นเรื่องสำคัญที่ไม่อาจละเลยได้ในปัจจุบัน การจะสร้างสิ่งเหล่านี้ก็ต้องอาศัยคนไทยทุกคนและความจริงใจทุกภาคส่วนในการดูแลรักษา พัฒนาให้เกิดสถานที่ท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและเป็นสัญลักษณ์ที่ดีสำหรับประเทศต่อไป

5.1.4) ข้อเสนอแนะสำหรับปัญหาและอุปสรรค การส่งเสริมการขาย ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้ง 4 แห่ง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยต้องมีเครื่องมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวดังนี้

- 1) สื่อโฆษณา เช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ ป้ายโฆษณา เครื่องหมาย ไร่สาย หนังสือแนะนำ แผ่นพับ
- 2) การประชาสัมพันธ์ สื่อทุกชนิดที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย
- 3) กิจกรรมส่งเสริมการขายทั้งระยะสั้นและยาว อาจพุ่งเป้าหมายไปที่ตัวแทนที่จะแสดงออกให้เห็นถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของความเป็นไทย
- 4) จัดการท่องเที่ยวสำหรับสื่อ โดยจัดให้มีการเยี่ยมชมเพื่อให้ได้สัมผัสสถานที่ บริการให้ได้ว่า และประทับใจเพื่อให้มีการแนะนำต่อไป เน้นที่ นักข่าว นักเขียน นักวิจารณ์
- 5) การสนับสนุนโดยภาครัฐและเอกชนอย่างจริงจัง

โดยเครื่องมือเหล่านี้ หากใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ชัดเจนของแหล่งท่องเที่ยวให้มีภาพพจน์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น สำหรับการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เป็นการหาประสบการณ์ใหม่ๆ อันเป็นการเรียนรู้ สัมผัส ชื่นชมในเอกลักษณ์ ความงดงามของความเป็นวัฒนธรรม คุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ หลักการดำเนินชีวิต ความแตกต่างทางด้านสังคม ศิลปะ โบราณสถาน โบราณวัตถุ เรื่องราวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ศาสนา จารีต การบริหารจัดการการท่องเที่ยวแต่ละรูปแบบจึงต้องจัดให้ตรงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

5.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

แหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศของเรานั้นมีมากมายแทบทุกจังหวัด และแต่ละจังหวัดก็แฝงไปด้วยคุณค่าการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของชาติมากมาย จากการค้นคว้าวิจัยได้พบว่า

- 1) ผู้ปกครองซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่มีวุฒิภาวะและตระหนักถึงความเป็นไทย มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการชักจูงและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้คนรุ่นหลังมาท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมเพื่อให้รับรู้ถึงความ เป็น ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เพราะเหล่านี้คือการสืบสานความเป็นปึกแผ่นของชาติไทยของเรา

2) การศึกษาสำหรับผู้สนใจในแนวทางการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในครั้งต่อไป จึงควรศึกษาและหาวิธีการเพื่อกระตุ้น ส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมเหล่านี้ให้แพร่หลายส่งต่อกันไป เพราะนอกจากเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมความเป็นไทยของเราแล้ว ยังสามารถให้กลุ่มเยาวชนรุ่นหลังเข้าใจถึงความเป็นมาของประเทศไทย ผ่านสถานที่ท่องเที่ยวบนเส้นทางวัฒนธรรม สร้างรากฐานความเป็นไทย ปลูกจิตสำนึกในความเป็นไทย เพื่อสร้างความสามัคคีภายในชาติสืบต่อไป